ᲬᲔᲚᲘᲬᲐᲓᲘ ᲛᲔᲪᲔᲮᲠᲔ.—№ 449

ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘ, 15 ᲜᲝᲔᲛᲑᲔᲠᲘ, 1874

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ

ᲒᲐᲖᲐᲕᲜᲘᲗ: ᲔᲠᲗᲘ ᲬᲚᲘᲗ—ᲝᲗᲮᲘ ᲛᲐᲜ., ᲜᲐᲮᲔᲕᲐᲠᲘ ᲬᲚᲘᲗ—ᲡᲐᲛᲘ ᲛᲐᲜ., ᲡᲐᲛᲘ ᲗᲕᲘᲗ—ᲔᲠᲗᲘ ᲛᲐᲜ. ᲓᲐ ᲮᲣᲗᲛᲔᲢᲘ ᲗᲕᲘᲗ, ᲔᲠᲗᲘ ᲗᲕᲘᲗ —ᲡᲐᲛᲘ ᲐᲒᲐᲖᲘ.

ᲬᲔᲠᲘᲚᲔᲑᲘ ᲐᲛ ᲐᲓᲠᲔᲡᲘᲗ ᲣᲜᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲒᲖᲐᲕᲜᲝᲜ:
ᲕᲐ ᲗᲘᲤᲚᲘᲡᲨᲘ, ᲕᲐ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ „ᲓᲠᲝᲔᲑᲐ“.

ᲮᲔᲚᲘᲡ-ᲛᲝᲬᲔᲠᲐ

ᲗᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ: ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ „ᲓᲠᲝᲔᲑᲘᲡ“ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐ
ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲨᲘ: ᲐᲜᲢ. ᲚᲝᲠᲗᲙᲘᲤᲐᲜᲘᲫᲘᲡ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐᲨᲘ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲐᲓᲠᲔᲡᲘᲗ ᲣᲜᲓᲐ ᲓᲐᲘᲜᲐᲠᲜᲝᲗ:
ᲕᲐ ᲗᲘᲤᲚᲘᲡᲨᲘ, ᲕᲐ ᲙᲝᲜᲢᲝᲠᲐ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ „ᲓᲠᲝᲔᲑᲐ“.

ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐ: ᲫᲕᲔᲚᲘ ᲘᲜᲡᲢᲘᲢᲣᲢᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲖᲔᲓ, ᲡᲝᲚᲝᲛᲝᲜ ᲛᲘᲠᲘᲛᲐᲜᲝᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲨᲘ.

ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐ: ᲘᲕᲐᲜᲝᲕᲘᲡ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐᲨᲘ, ᲡᲐᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲘᲠᲓᲐᲜᲖᲔ, ᲨᲐᲑᲣᲠᲝᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲨᲘ.

ᲨᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘ:

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ: ᲗᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲛᲝᲥᲐᲚᲐᲥᲔᲔᲑᲡ,—ᲬᲧᲠᲘᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲜᲘ.—„ᲓᲠᲝᲔᲑᲘᲡ“ ᲙᲝᲠᲠᲔᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲪᲘᲐ: ᲐᲮᲐᲚᲪᲘᲮᲘᲡᲯᲐᲜ,—ᲬᲧᲠᲘᲚᲘ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲝᲜᲗᲐᲜ.—ᲠᲣᲡᲔᲗᲘ: ᲬᲧᲠᲘᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲜᲘ.—ᲣᲪᲮᲝ ᲥᲕᲔᲧᲜᲔᲑᲘ: ᲡᲐᲤᲠᲐᲜᲒᲔᲗᲘ,— ᲘᲢᲐᲚᲘᲐ,—ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲪᲮᲝᲠᲔᲑᲘᲡᲯᲐᲛᲘ: ᲜᲐᲗᲔᲚᲘ ᲡᲘᲜᲘᲚᲔᲚᲘᲡᲨᲘ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲣᲛᲔᲤᲝᲑᲘᲡ ᲓᲠᲝᲡ.—ᲜᲐᲠᲔᲔᲑᲘ.—ᲛᲐᲜᲪᲮᲝᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲜᲘ.

ᲕᲘᲡᲐᲪ ᲬᲠᲔᲕᲐᲜᲓᲔᲚᲘ ᲐᲜ ᲨᲐᲠᲨᲐᲜᲓᲔᲚᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ ᲐᲥᲐᲕᲔᲓᲘᲡ ᲐᲠ ᲨᲔᲛᲝᲛᲬᲘᲢᲐᲜᲘᲐ, ᲕᲘᲗᲮᲚᲝᲗ ᲒᲐᲛᲝᲒᲖᲐᲕᲜᲔᲗ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲐᲠᲘᲐᲨᲘ.

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ

ᲗᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲛᲝᲥᲐᲚᲐᲥᲔᲔᲑᲡ

ᲛᲗᲐᲕᲐᲠᲝᲑᲘᲡᲐ�გᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲜᲒᲐᲠᲘᲨᲘ ᲒᲕᲘᲩᲘᲕᲔᲜᲔᲑᲡ, ᲠᲝᲛ 1862 ᲬᲚᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲡ ᲗᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ—224,612 ᲛᲐᲜᲗᲘᲗ ᲰᲭᲝᲜᲓᲐ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ; ᲐᲗᲘ ᲬᲚᲘᲡ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒ, 1872 ᲬᲚᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ 318,029 ᲛᲐᲜᲗᲘᲗ ᲨᲔᲘᲫᲚᲝ; ᲔᲡᲔ Ი�გᲘ, ᲐᲗᲘ ᲬᲚᲘᲡ ᲒᲐᲜᲛᲐᲕᲐᲚᲝᲛᲐᲨᲘ, ᲗᲘᲗᲘᲥᲛᲘᲡ ᲐᲡᲘ ᲐᲗᲐᲡᲘ ᲛᲐᲜᲗᲘᲗ ᲛᲝᲛᲔᲛᲐᲢᲐ.

ᲐᲛ ᲟᲐᲛᲐᲓ ᲮᲔᲚᲨᲘ ᲐᲠᲐ ᲒᲕᲐᲥᲕᲡ ᲐᲠᲪ ᲨᲐᲠᲨᲐᲜᲓᲔᲚᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲐᲠᲪ ᲬᲚᲔᲕᲐᲜᲓᲔᲚᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ-ᲒᲐᲡᲐᲕᲚᲘᲡ ᲐᲜᲒᲐᲠᲘᲨᲘ; ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲨᲔᲣᲪᲓᲝᲛᲔᲚᲘᲡᲐᲓ ᲨᲔᲘᲫᲚᲔᲑᲐ ᲗᲘᲗᲘᲥᲛᲘᲡ ᲐᲡᲘ ᲐᲗᲐᲡᲘ ᲛᲐᲜᲗᲘᲗ ᲛᲝᲛᲔᲛᲐᲢᲐ.

ᲐᲛ ᲟᲐᲛᲐᲓ ᲮᲔᲚᲨᲘ ᲐᲠᲐ ᲒᲕᲐᲥᲕᲡ ᲐᲠᲪ ᲨᲐᲠᲨᲐᲜᲓᲔᲚᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲐᲠᲪ ᲬᲚᲔᲕᲐᲜᲓᲔᲚᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ-ᲒᲐᲡᲐᲕᲚᲘᲡ ᲐᲜᲒᲐᲠᲘᲨᲘ; ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲨᲔᲣᲪᲓᲝᲛᲔᲚᲘᲡᲐᲓ ᲨᲔᲘᲫᲚᲔᲑᲐ ᲔᲗᲥᲕᲐᲗ, ᲠᲝᲛ ᲔᲮᲚᲐ ᲬᲚᲘᲣᲠᲘ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ 350,000 ᲛᲐᲜᲗᲘᲗᲖᲔ ᲛᲝᲛᲔᲛᲐᲢᲔᲑᲣᲚᲘ ᲗᲣ ᲐᲠᲐ, ᲜᲐᲙᲚᲔᲑᲘ ᲐᲠ ᲘᲥᲜᲔᲑᲐ.

ᲥᲐᲚᲐᲥᲡ ᲐᲥᲕᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲔᲑᲐ: ᲛᲐᲔᲓᲜᲔᲑᲘ, ᲨᲔᲜᲜᲝᲑᲔᲑᲘ; ᲘᲛᲘᲡ ᲮᲔᲚᲨᲘᲐ ᲡᲐᲥᲐᲚᲐᲥᲝ ᲨᲙᲝᲚᲐ, ᲡᲐᲐᲗᲝᲛᲧᲝᲤᲝ, ᲓᲐᲕᲐᲠᲓᲜᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲣᲤᲐᲠᲘ ᲡᲐᲮᲚᲘ ᲓᲐ ᲡᲮᲕ. ᲓᲐ ᲡᲮᲕ.

ᲖᲔᲛᲝ-ᲩᲐᲜᲬᲔᲠᲘᲚᲘ ᲤᲣᲚᲘᲡᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲛᲔᲡᲐᲛᲔᲓᲘᲡ ᲒᲐᲠᲔᲓ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲡᲐᲪ ᲛᲝᲗᲐᲕᲠᲝᲑᲐ ᲞᲝᲚᲘᲪᲘᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲯᲐᲠᲘᲡ ᲙᲕᲐᲠᲢᲐᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲘᲦᲔᲑᲡ, ᲡᲠᲣᲚᲘ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ ᲓᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲡᲐᲥᲐᲚᲐᲥᲝ ᲡᲐᲥᲛᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲒᲝᲗ ᲓᲐ ᲘᲛ ᲞᲘᲠᲗᲐ ᲮᲔᲚᲨᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲕᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲐᲓᲒᲔᲜᲚᲔᲑᲘ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲗᲐ ᲓᲐ ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲕᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲒᲝᲑᲐ ᲔᲬᲝᲓᲔᲑᲐ.

ᲐᲛ ᲞᲘᲠᲔᲑᲖᲔᲓ, ᲐᲛ ᲒᲐᲛᲔᲒᲝᲑᲐᲖᲔᲓ ᲓᲐ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲣᲤᲐᲠᲘ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲝᲗᲐᲕᲔᲗᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ ᲙᲐᲠᲒᲐᲗ, ᲞᲐᲢᲘᲝᲢᲘᲡᲚᲔᲑᲘᲗ, ᲡᲐᲥᲛᲘᲡ ᲪᲮᲝᲠᲜᲘᲗ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲭᲠᲘᲐᲜᲝᲑᲘᲗ ᲨᲔᲣᲪᲓᲝᲛᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝ ᲡᲐᲥᲛᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲭᲠᲘᲐᲜᲝᲑᲘᲗ ᲨᲔᲣᲪᲓᲝᲛᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝ ᲡᲐᲥᲛᲔᲑᲘ; ᲗᲣ ᲐᲠᲐ; ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲒᲝᲑᲐᲖᲔᲓᲐᲐ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ, ᲗᲣ ᲐᲠᲐ; ᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲜᲐᲓ ᲛᲝᲣᲪᲔᲚᲘᲐᲡ ᲐᲛ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲡ, ᲗᲣ ᲐᲠᲐ.

ᲔᲠᲗᲘ ᲡᲘᲢᲧᲕᲘᲗ, ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲘᲡᲓᲔᲑᲘᲡ ᲫᲐᲚᲘᲗ, ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲒᲝᲑᲐ ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲨᲔᲛᲗᲮᲕᲔᲕᲐᲨᲘ ᲗᲘᲗᲘᲥᲛᲘᲡ ᲒᲐᲜᲣᲙᲘᲗᲮᲐᲕᲐ ᲓᲐ ᲘᲛᲘᲡ ᲛᲪᲮᲝᲠᲔᲑᲚᲔᲑᲘᲡ; ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲨᲔᲣᲫᲚᲘᲐ ᲗᲘᲗᲘᲥᲛᲘᲡ ᲐᲡᲘ ᲐᲗᲐᲡᲘ ᲛᲐᲜᲗᲘᲗ ᲛᲝᲛᲔᲛᲐᲢᲔᲑᲣᲚᲘ ᲗᲣ ᲐᲠᲐ, ᲜᲐᲙᲚᲔᲑᲘ ᲐᲠ ᲘᲥᲜᲔᲑᲐ.

ᲫᲚᲘᲐᲜ ᲛᲪᲘᲠᲔ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲐᲨᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲪᲘᲠᲔ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲡᲐᲕᲐᲚᲘ-ᲒᲐᲡᲐᲕᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲐᲣᲠᲗᲠᲔᲑᲘᲡ ᲒᲝᲜᲘᲔᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲞᲐᲢᲘᲝᲢᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲘᲦᲔᲑᲡ, ᲗᲣ ᲡᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲗᲚᲔᲑᲘᲗ ᲛᲝᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ ᲙᲐᲠᲒᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ ᲡᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲙᲐᲠᲒᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ.

ᲐᲮᲚᲐ ᲔᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲐᲖᲔᲓᲐᲐ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ.

ᲐᲘ, ᲐᲛᲘᲡᲗᲐᲜ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲘᲡ ᲬᲔᲠᲔᲑᲘᲡᲐ, ᲐᲜᲣ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲐᲓᲒᲔᲜᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲐ ᲛᲝᲛᲐᲕᲐᲚᲡ 18 ᲜᲝᲔᲛᲑᲔᲠᲡ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ.

ᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲐ ᲔᲗᲥᲕᲐᲗ: ᲓᲦᲔᲛᲓᲔ ᲗᲘᲗᲝᲛᲗᲘᲡ ᲐᲠᲪᲔᲠᲗ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲘᲡ, ᲐᲠᲪᲔᲠᲗ ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲔᲚᲡ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲐᲓ ᲐᲠ ᲛᲘᲰᲧᲐᲕᲓᲐ ᲡᲐᲥᲛᲔ. ᲐᲠᲪᲔᲠᲗᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲐᲡᲠᲣᲚᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲠᲐ ᲛᲝᲐᲕᲚᲔᲝᲑᲘᲡ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲐᲡᲐ ᲐᲥᲕᲡ; ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲐᲓ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲐᲡᲐ ᲐᲥᲕᲡ ᲬᲘᲜᲐᲡᲬᲠᲘ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲔᲮᲚᲐ ᲨᲔᲣᲫᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡᲝ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲖᲝᲒᲘᲐᲠᲘᲗᲐᲓ ᲘᲡᲘᲗᲘ ᲞᲘᲠᲔᲑᲘ ᲐᲠᲘᲐᲜᲝ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲕᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲬᲕᲠᲘᲚᲘ ᲔᲕᲠᲘᲩᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲔᲮᲚᲐ ᲨᲔᲣᲫᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡᲝ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲐᲠᲐ ᲗᲣ ᲤᲐᲪᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲝᲑᲐᲨᲘ ᲐᲠᲘᲐᲜᲝ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲕᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲗᲐ ᲓᲐ ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲕᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲒᲝᲑᲐ ᲔᲬᲝᲓᲔᲑᲐ.

ᲐᲘᲠᲩᲘᲔᲗ ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲙᲙᲘᲡᲔᲑᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲘᲪ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝ ᲡᲐᲠᲒᲔᲑᲚᲝᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲣᲚᲘ ᲨᲔᲡᲢᲙᲘᲔᲗ, ᲘᲡᲔᲗᲘ ᲙᲙᲘᲡᲔᲑᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲘᲪ ᲒᲐᲘᲒᲔᲗ, ᲗᲣ ᲠᲘᲗᲘ ᲓᲐ ᲠᲝᲒᲝᲠ ᲨᲔᲘᲫᲚᲔᲑᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝ ᲡᲐᲠᲒᲔᲑᲚᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐᲮᲛᲐᲠᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲮᲔᲚᲘᲡ ᲛᲝᲛᲐᲠᲗᲕᲐ...

Ს. ᲛᲔᲡᲮᲘ

„ᲗᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲛᲝᲐᲛᲑᲘᲡ“ ᲛᲔ-111 ᲜᲝᲛᲔᲠᲨᲘ ᲣᲤᲣ. ᲔᲕᲐᲜ�გᲔᲚᲝᲒᲘᲡ ᲬᲔᲠᲘᲚᲘᲐ ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲘᲚᲐ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲨᲘᲐᲪ ᲐᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲡ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲗᲘᲗᲘᲥᲛᲘᲡᲒᲐᲜ ᲥᲐᲚᲐᲚᲓᲘ ᲛᲘᲘᲦᲔᲗ ᲓᲐ ᲘᲛ ᲥᲐᲚᲐᲚᲓᲨᲘ ᲔᲬᲔᲠᲐᲡ: ᲩᲐᲡᲬᲠᲔᲗᲔᲗ ᲘᲛ 24 ᲓᲔᲞᲣᲢᲐᲢᲘᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲘ ᲓᲐ ᲒᲕᲐᲠᲘ, ᲠᲝᲛᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠᲩᲔᲕᲐ ᲗᲥᲕᲔᲜ ᲒᲘᲜᲓᲐᲗᲝᲗ, ᲗᲥᲕᲔᲜᲪ ᲮᲔᲚᲘ ᲛᲝᲐᲬᲔᲠᲔᲗᲗ ᲓᲐ ᲣᲙᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲑᲠᲣᲜᲔᲗᲗ. ᲠᲝ�გᲝᲠᲪ ᲣᲤ. ᲔᲕᲐᲜ�გᲔᲚᲝᲒᲘᲡ ᲐᲛᲑᲝᲑᲡ, ᲐᲛᲒᲕᲐᲠᲘ ᲥᲐᲚᲐᲚᲓᲘᲡ ᲒᲐᲒᲖᲐᲕᲜᲐ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲐᲛᲝᲛᲠᲩᲔᲚᲔᲑᲗᲐᲜ ᲓᲐ ᲛᲝᲗᲮᲝᲖᲐ, ᲠᲝᲛ ᲧᲕᲔᲚᲐᲛ ᲞᲘᲠ-ᲓᲐ-ᲞᲘᲠ ᲒᲐᲛᲝᲐᲪᲮᲐᲓᲝᲡ—ᲔᲘᲡ ᲐᲠ ᲩᲔᲕᲔᲡ ᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲐᲓᲒᲔᲜᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲔᲘᲡ ᲐᲠᲐ—ᲡᲠᲣᲚᲘᲗᲘᲗ ᲣᲙᲐᲜᲝᲜᲝᲐ ᲓᲐ ᲞᲘᲠ-ᲓᲐ-ᲞᲘᲠ ᲔᲬᲘᲜᲐᲦᲛᲓᲔᲒᲑᲐ ᲘᲛ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲘᲡ ᲬᲔᲡᲓᲔᲑᲘᲡ ᲛᲔ-ᲝᲗᲪᲓᲐ-ᲗᲔᲠᲗᲛᲔᲢᲔ ᲛᲣᲮᲚᲡ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲨᲘᲐᲪ ᲡᲬᲔᲠᲘᲐ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘ ᲡᲐᲘᲦᲣᲛᲚᲝᲗ ᲓᲐ ᲓᲐᲣᲤᲐᲠᲣᲚᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲘᲧᲝᲡᲗ.

ᲠᲐᲡᲐᲙᲕᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲐ, ᲠᲝᲛ ᲐᲛ ᲒᲕᲐᲠᲘ ᲣᲙᲐᲜᲝᲜᲝ ᲛᲝᲛᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲡ ᲣᲪᲝᲓᲜᲔᲚᲝᲑᲐᲡ... ᲛᲐᲠᲗᲚᲐ ᲩᲕᲔᲜᲨᲘ ᲨᲔᲘᲫᲚᲔᲑᲐ ᲛᲝᲰᲓᲔᲡ...

ᲛᲝᲛᲐᲕᲐᲚᲘ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘᲡ ᲗᲐᲛᲝᲑᲐᲖᲔ ᲥᲐᲚᲐᲥᲨᲘ ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲠᲐᲡᲛᲐ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ; ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲐᲓ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ, ᲠᲝᲛ ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚᲘ ᲓᲐ ᲠᲘᲒᲘᲐᲜᲘ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘ ᲩᲕᲔᲜᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲨᲘ ᲔᲮᲚᲐ ᲨᲔᲣᲫᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡᲝ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜ ᲘᲡᲘᲗᲘ ᲞᲘᲠᲔᲑᲘ ᲐᲠᲘᲐᲜᲝ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲘᲪ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲐᲡᲐ ᲐᲥᲕᲡ ᲬᲘᲜᲐᲡᲬᲠᲘ ᲓᲐᲜᲘᲨᲜᲣᲚᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲗᲐᲗᲘᲪ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲐᲓᲒᲔᲜᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲐ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲡ ᲓᲐ ᲛᲘᲒᲘᲗᲣᲚᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲘᲧᲝᲡᲗ.

ᲛᲐᲡᲘᲜ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘ, ᲣᲤᲐᲥᲔᲚᲘᲐ. ᲘᲡ ᲙᲘ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲔᲘᲗᲝᲛᲛᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲐᲓᲒᲔᲜᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲛᲝᲙᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲓᲐᲠᲦᲕᲔᲕᲐ ᲐᲠ ᲔᲫᲔᲑᲓᲜᲔᲜ.

ᲛᲝᲛᲐᲕᲐᲚᲘ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘᲡ ᲗᲐᲛᲝᲑᲐᲖᲔ ᲥᲐᲚᲐᲥᲨᲘ ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲠᲐᲡᲛᲐ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ; ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲐᲓ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ, ᲠᲝᲛ ᲡᲢᲐᲜᲪᲘᲔᲑᲖᲔ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲣᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲔᲜᲐᲖᲔ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡᲝ, ᲓᲐ ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲒᲐᲜᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲔᲑᲘᲗ ᲣᲑᲠᲐᲚᲝ ᲮᲐᲚᲮᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲛᲐᲜᲪ ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲐᲠ ᲘᲪᲘᲡ, ᲫᲐᲚᲘᲐᲜ ᲨᲔᲘᲪᲘᲠᲝᲕᲔᲑᲣᲚᲘ ᲐᲠᲘᲡᲝ.

ᲨᲠᲘᲒᲝ ᲐᲠ ᲘᲥᲜᲔᲑᲝᲓᲐ ᲛᲐᲠᲗᲚᲐᲪ, ᲠᲝᲛ ᲨᲝᲗᲝᲗᲘ-ᲗᲘᲗᲝᲛᲗᲘᲡᲘᲡ ᲩᲘᲜᲘᲡ ᲕᲮᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲑᲚᲔᲑᲡ ᲐᲛ ᲩᲘᲜᲘᲡᲚᲘᲡ ᲯᲔᲠᲝᲕᲐᲜᲘᲐ ᲧᲣᲠᲐᲦᲚᲔᲑᲐ ᲛᲘᲘᲥᲪᲘᲐ ᲓᲐ ᲛᲝᲛᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲡ ᲓᲠᲝᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡᲐᲜ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ. ᲨᲠᲘᲒᲝ ᲐᲠ ᲘᲥᲜᲔᲑᲝᲓᲐ ᲛᲐᲠᲗᲚᲐᲪ, ᲠᲝᲛ ᲗᲘᲗᲝᲛᲗᲘᲡ ᲩᲘᲜᲘᲡᲚᲘᲡ ᲯᲔᲠᲝᲕᲐᲜᲘᲐ ᲧᲣᲠᲐᲦᲚᲔᲑᲐ ᲛᲘᲘᲥᲪᲘᲐ ᲓᲐ ᲛᲝᲛᲗᲮᲝᲕᲜᲘᲡ ᲓᲠᲝᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡᲐᲜ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ. ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲒᲐᲜᲡᲐᲙᲣᲗᲠᲔᲑᲘᲗ ᲣᲑᲠᲐᲚᲝ ᲮᲐᲚᲮᲘ, ᲠᲝᲛᲔᲚᲛᲐᲜᲪ ᲠᲣᲡᲣᲚᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲐᲠ ᲘᲪᲘᲡ ᲛᲝᲛᲫᲠᲐᲛᲐ.

ᲠᲐᲡᲐᲙᲕᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲐ, ᲠᲝᲛ ᲐᲛ ᲒᲕᲐᲠᲘ ᲣᲙᲐᲜᲝᲜᲝ ᲛᲝᲛᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲐ ᲓᲐ ᲙᲐᲜᲝᲜᲘᲡ ᲣᲪᲝᲓᲜᲔᲚᲝᲑᲐᲡ... ᲛᲐᲠᲗᲚᲐ ᲩᲕᲔᲜᲨᲘ ᲨᲔᲘᲫᲚᲔᲑᲐ ᲛᲝᲰᲓᲔᲡ...

ᲛᲝᲛᲐᲕᲐᲚᲘ ᲐᲛᲝᲠᲩᲔᲕᲔᲑᲘᲡ ᲗᲐᲛᲝᲑᲐᲖᲔ ᲥᲐᲚᲐᲥᲨᲘ ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲠᲐᲡᲛᲐ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲜ; ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲐᲓ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔ

ხანგრძლივი მარხულების მიზეზი გარდაცვალებულის ახალგაზდა ქალის უიმედოთ აევათ-ყოფობა იყო.

ᲔᲠᲗᲐᲓ ერთი საყვარელი შვილის უდროოთ დაკარგვა დედისათვის, რა თქმა უნდა, დიდი უბედურება იქნებოდა. შვილის ტანჯვის მაყურებელი, მწუხარებაში მყოფი დედა მუდამ იმის ფიქრში იყო, რომ შვილის სიმრთელე რითიმე გაეუმჯობესებინა. ᲨᲔᲕᲔᲚ წამში ერთ და იმავე სამწუხარო საგნის ცქერამ და იმავე სამწუხარო საგანზე ფიქრმა, სრულიად აზრები დაუფანტა საწყალ დედას, და მიიყვანა გალლიუცინაციამდე. ᲐᲛ მდგომარეობაში ხშირად ეცხადებოდნენ სხვა და სხვა წმინდანები და ხშირად თითონ ღმერთიც, რომელსაც მწუხარე დედა ლოცვით და ცრემლით ეევედრებოდა შვილის მორჩენას და ჰკითხავდა, თუ რა მძიმე აღთქმით შეეძლო თავისი შვილის უდროოთ წართმეული სიმრთელის დახსნა.

პირველი აღთქმა, რომელიც დიდი ხნის ლოცვის შემდეგ, ვითომ თითონ ღმერთმა დაუნიშნა, მთელ ერთ წელიწადს სრულიად ხმის ამოუღებლობაში მდგომარეობდა. საკერველი სიმტკიცით შეუდგა საწყალი დედა ამ აღთქმის შესრულებას და რამდენიმე თვე სრულიად ხმა ამოუღებელათ გაატარა; წერით აჩვენებდა გარშემო მყოფს ყველაფერს, რისიც თქმა სურდა.

ᲯᲔᲠ ეს პირველი აღთქმაც არ შესრულებინა, როცა ვითომ მეორეთ გამოეცხადა ღმერთი და უთხრა, რომ ერთი ძლიერ ძნელი აღთქმა კიდევ უნდა შეასრულო, თუ გინდა, რომ შვილი მოგარჩინო. ᲔᲡ მეორე აღთქმა მდგომარეობდა ორმოცი დღე და ღამე სრული მარხვის დაჭერაში. ᲔᲡ აღთქმა, როგორც სჩანს, თითონ უნორმალო მდგომარეობაში მყოფს ფანტიკურ დედასაც შეუძლებლად ეჩვენა და მწუხარებით უპასუხა, მე ამის შესრულება არ შემიძლიანო; მაგრამ პასუხად მოესმა:—ნუ გეშინიან, მე შენ მოგანიჭებ ამის შესასრულებელ ძალასო! და სიხარულისაგან აღტაცებაში მოსული, იმედ მოცემული დედა, იმავე წამში დიდი ლოცვით და ევედრებით შეუდგა მარხულობას. ᲐᲗᲘ დღე ისე იმარხულა, რომ მთელ სახლში ამაზე არავინ არაიცოდა რა, როცა კი გაუგეს, ყველანი ცდილობდნენ, დაერწმუნებინათ, რომ ის შეუძლებელ და უსარგებლო საქმის შესრულებას აპირებს, რომ ამ ნაირი აღთქმა თითონ ღვთის წინააღმდეგია და სხვა ამ გვარები; მაგრამ ყველას პასუხად ეუბნებოდა, რომ ღმერთი უთუოდ მომანიჭებს დაპირებულ ძალას და მე ადვასრულებ ჩემს აღთქმასო.

ᲐᲛ იმედით გაატარა უსმელ-უჭმელათ ოცდაათი დღე. შინაურები ძალიან მონდომებული იყვნენ, რომ ცოტათი მაინც ეჭამათ რამე და ხშირად შემდგომ ოსტატობას ხმარობდნენ: მარხულის სამყოფ ოთახში ხან სასმელ წყალს და ხან რამე მსუბუქ საჭმელს დატოვებდნენ იმ იმედით, რომ უნებურათ იქნება მაინც რამე შეჭამოსო; მაგრამ ყველაფერი ამაო იყო: ვერც შინაურების თხოვნამ და სხვა ოსტატობამ, ვერც ექიმის საფუძვლიანმა რწმუნებამ ვერ შეარყია და ოცდა შვიდე დღემდე მარტო წყალიც ვერ დაალევინეს. 30 დღიდგან 37 დღემდი კი წყლით იკვებებოდა. ᲝᲪᲓᲐ მეშვიდმეტე დღეზე იმდენათ მისუსტდა, რომ შინაურებმა საჭიროდ ნახეს წმ. საიდუმლო მიეღებინებინათ, მაგრამ არც ამაზე დათანხმდა, და წმინდა საიდუმლო მიიღო მხოლოდ მაშინ, როცა ორმოცი დღე და ღამე სრულად შესრულდა.

ᲬᲛ. საიდუმლოს მიღების შემდეგ, საჭმელს ჭამაც და წყალ. და ექიმები ამბობენ შეიძლება ცოდეტ ᲨᲝᲠᲩᲔᲜᲘᲚᲘᲐᲧᲝᲕᲘ, რომ ექიმისაგან დანიშნულს ქათმის ბულიონს დასჯერებოდა და, საუბედუროთ, რომ წყალი არ დაელია და არ შეეჭამა ერთი ეაშლი, რომელიც იქ მყოფ ერთ მოსამსახურეს ძალათ გამოართვა.

ᲗᲐᲨᲚᲘᲡ შემდეგ, იმან იგრძნო მეტის-მეტი გულის სიშვიმე და რამდენიმე საათის შემდეგ კიდეც მიეცალა. საკედილის წინ, თურმე თითქო სრულ გრძნობაში მოვიდა, თითონვე იგრძნო, რომ მის ქცევაში ღმერთი სრულიადაც არ რეევია და ამ ნაირ ყვედრებაში დალია სული: აკი შემპირდა ღმერთი, რომ უთუოდ მომანიჭებს ჩემი აღთქმის შესასრულებელ ძალასო; ეხლა რომ შესრულებული მექნა, რაღათ დამტოვეთ და სხვა...

ᲛᲘ სამწუხარო შემთხვევა რამოდენიმე მხრით დიდი ყურადღების ღირსია მეტადრე იმ ერთ ნაწილი ჩვენი საზოგადოებისათვის, რომელსაც ეკუთნოდა მიცვალებული.

ᲨᲘᲜᲝᲚᲝᲒᲘᲣᲠᲐᲓ შესანიშნავი ამის მსგავსი ფაქტი ძალიან იშვიათია და ექიმი, რომელიც მარხულს თავს ადგა, ძალიან ცდილობდა, რომ ნამდვილათ გამოეკვლია იმის სხეულში სხვა და სხვა მდგომარეობა; მაგრამ ეს განზრახვა ყოველად შეუძლებელი შეიქნა, რადგან ფანატიკურ მარხულს თავის აღთქმაზე იმნაირი შეხედულობა ჰქონდა, რომ ცოდვათ რაცხდა თავის მდგომარეობის ექიმისგან გამოკვლევას და ექიმს ინახულებდა მხოლოდ როგორც კარგ ნაცნობს.

ᲐᲛ შემთხვევის მეორე მხარე მეტი ყურადღების ღირსია ერთი ნაწილი ჩვენი საზოგადოებისათვის. ᲔᲡ სამწუხარო, მაგრამ კარგი სამაგალითო. შემთხვევა, იმათ ნათლად უმტკიცებს, რომ ღმერთი ამ გვარ აღთქმებს და შესაწირავებს არაფერში და არავისგან არ იღებს და ამ ნაირი ქცევით ისინი თავიანთ სულს და ხორცს ენებენ დათას წილად მეტად იძულებენ იმ უბედურებას, რომლის გამოსყიდვას ამ გვარი ეელური მსხვერპლით აპირებდნენ.

ᲗᲘᲜᲔᲑᲘ დახშულს ჩვენ დაბალ ხალხს კიდევ მიეტევება ამ გვარი ქცევა; მაგრამ იმ საზოგადოებას, რომელსაც დაბალ და საწყალ ხალხზე მეტი გონების გახსნა მოეთხოვება და რომელსაც, შედარებით, ბევრათ მომეტებული საშუალება აქვს, რომლების შემწეობითაც უნდა გამოვიდნენ ამ საშუალო საუკუნის ცრუ-მორმუნოებიდგან, იმას კი არ მიეტევება ამ დროს ამ გვარი სიველურე.

ᲐᲛ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ უფრო მიტომ ვატყობინებთ ჩვენ მკითხველს, რომ გვგონია ეგ სამწუხარო მაგალითი სხვებსაც სრულიად დაუკარგავს ამ გვარი საქმის ჩადენის სურველს...

++

წიგნი რედაქტორთან

ᲣᲦ. რედაქტორო! ᲐᲛᲐᲡ წინეთ გაზეთს „ᲓᲠᲝᲔᲑᲐᲨᲘ“ და „ᲙᲐᲕᲙᲐᲖᲘᲐᲜᲘ“ იყო გამოცხადებული, რომ ერთმა ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელმა თავი მოიკლაო. ᲐᲛ თავის-მკვლელობაზე სხვა არაფერი არ იყო დაწერილი. ᲗᲣᲛᲪᲐ არც ეხლა უნდა იყოს დიდი საინტერესო მისი თავის-მკვლის ამბავის გაგება, მაგრამ რადგან ზოგიერთს პირებსა ძლიერ სურთ გაიგონ—თუ რა იყო მიზეზი მისი თავის-მკვლელობის, მე საჭიროდ ვიაცქ ორიოდე სიტყვა ესთქვა ამ მა'წავლებელზე და მის თავის-მკვლელობაზე იმ იმედით, რომ ამ ჩემს წერილს ადგილი მისცემთ თქვენს გაზეთში.

1871 წელს ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ სემინარიაში კურს შესრულებულმა პეტრე ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲔᲡ ძემ პოპოვმა თხოვნა შეიტანა, ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ სასულიერო სასწავლებლის სამართველოში და ᲑᲔᲠᲫᲜᲣᲚᲘ ენის მასწავლებლის თანამდებობას ითხოვდა. ᲗᲮᲝᲕᲜᲐᲡᲗᲐᲜ წარადგინა სემინარიისაგან მიცემული ატესტატი, რომელშიაცა სჩანდა, რომ პოპოვს სტუდენტის ხარისხით დასრულებინა კურსი. სამმართველომ მიიღო იგი მასწავლებლად ᲑᲔᲠᲫᲜᲣᲚᲘᲡ ენისა და ამ თანამდებობაზე ერთგულად მსახურებდა დღითგან დანიშნისა თავის მოკვლამდე.

ᲐᲛ წლის მაისის დამლეგს ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ მობრძანდა მაღალ-ყოველად-უსამღვდელოესი საქართველოს ეგზარხოსი ᲘᲔᲡᲔᲔ და ᲫᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ სასულიერო სასწავლებელშიაც შებრძანდა. აქ სხვა მასწავლებელთა შორის გამოეცხადა ᲑᲔᲠᲫᲜᲣᲚᲘ ენის მასწავლებელიც, პოპოვი. ᲔᲖᲐᲠᲮᲝᲡᲘᲡᲐ ჰკითხა მას მისი ვინაობა, და ისიც: ჰყავს თუ არა მას მშობლები ანუ ძმები? პოპოვმა მიუგო, რომ მას მშობლები აღარ ჰყავს, რომ მხოლოდ ერთი ძმა დარჩენია, რომელიც ამა და ამ ადგილას მსახურობსო. ᲐᲛ კითხვებზე პოპოვი ძლიერ შეშინდა.

პოპოვი სხვებ თუმცა კეთილი კაცი იყო მაგრამ ღვინის სმა ძლიერ უყვარდა. ᲔᲠᲗᲮᲔᲚ კარგათ ღვინო მიერთმია და შესულიყო სასწავლებლის ზედამხედველის თანაშემწესთან, რომლისათვის საიდუმლოდ ტირილით გამოეაშკარებია ყოველივე თავის გულის საიდუმლოება; ეთხოვა, პოლიცია დამდევს და მიშველე რამეო. ᲗᲐᲜᲐᲨᲔᲛᲬᲔᲡ გამოეკითხა ყოველივე გარემოება, პოპოვს განეცხადებინა შემდეგი: მე ᲫᲣᲠᲡᲙᲘᲡ სემინარიიდამ გამორიცხული ვარ და ცუდი მოწმობა მქონდა მიღებული. ᲚᲐᲥᲗᲘᲗ დასმული ბეჭედი ამოეჭერი მოწმობიდამ, ყალბი ატესტატი შევადგინე და ბეჭედი წებოთი ისე დავაწებეთ, რომ ᲕᲔᲠᲐᲕᲘᲜᲗ შემიტყოეო. მაგრამ ეს ამბავი ეხლა ყველამ გაიგო და ჩემი დაჭერა უნდათო. მეზარხი იმ გუბერნიიდამ ბრძანდება, რომელ გუბერნიაშიაც მე ვარ დაბადებულიო. ᲬᲧᲠᲛᲘᲗᲘ მიტომ მკითხავდა ჩემს ვინაობასაო, რომ მან უთუოდ გაიგო ჩემი ცუდი მოქმედებაო. ნამდვილი ატესტატი მართალია სასწავლებლის სამართველოდამ მიეიღე უკანვე და კიდევაც დავწეიო, მაგრამ გთხოვ მისი პირი მომეცი და ნუ გამოაჩენო. ᲐᲮᲘᲡᲗᲐᲜᲐ სიტყვები საწყალმა პოპოვმა სხვებსაც კი უთხრა თურმე.

სასწავლებლის სამართველომ მაშინვე გაგზავნა ᲫᲣᲠᲡᲙᲘᲡ სემინარიის სამმართველოში ქაღალდი და მოითხოვა პოპოვზე ცნობა. ᲫᲣᲠᲡᲙᲘᲡ სასულიერო სემინარიის სამმართველომ უპასუხა, რომ ჩვენს სემინარიაში პეტრე ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡ-ძე პოპოვი სრულებით არ ყოფილაო. მოვიდა თუ არა ეს ცნობა, საწყალი პოპოვი ნამეტნავად აღშფოთდა.

ᲘᲡ იდგა ერთ ვიღაცა ქერე დედაკაცთან, სადაც ეჭირა ერთი პატარა ოთახი. პოპოვმა თავის სახლის პატრონს დედაკაცს ხანჯალი სთხოვა; ღამე ქურდებისა მეშინიაო.

ᲗᲐᲕᲘᲡ მოკვლის წინ ბაზარში წასულა სადილი უჭამია, მოსულა შინ, შესულა თავის ოთახში და კარგა მაგრა კარები ჩაუკეტავს. ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ პატრონი დედაკაცი შინ არ ყოფილა. ᲔᲠᲗᲘ პატარა ამ დედაკაცის ბავში ყოფილა, რომელიც ამ მასწავლებელს ჰყავდა თურმე მიბარებული სასწავლებლიდან. პოპოვს სატვერი აუღია და დიანზე პირ აყუდებული, მაგრათ დაუჭერია და გაუსე-გამოუსვამს ყელი და ძელებამდის სრულებით გამოუჭრია სამი თუ ოთხი გამოსმით. მამაკედავს ხრიალი რომ დაუწყია, ამ პატარა შაგირდს ჰგონებია, დამთერალია და პირიდამ აღებინებსო, დაკეტილი აკოშკიდამ გადუხედამს და, თავ პირქვე დაცემული რომ დაუნახავს, სასწავლებელში გამოქცეულა და მასწავლებლებისათვის შეუტყობინებია; ესენი ძლიერ ჩქარა მისულან; მაგრამ პოპოვი სრულებით გაცვეებული ყოფილა და სისხლისაგან დაწრეტილი.

ᲐᲮᲘ, ასე დასრულდა საწყალი პოპოვის სიცოცხლე. ᲓᲦᲔᲡ ნამდვილად არკაი არის შეტყობილი, პოპოვი იყო ის, თუ სხვა გვარის ვინმე

ᲐᲮᲚᲔᲓᲐᲛ ცხადად გაიგებს, ეგონებ, ყველა რისთვის მოიკლა საწყალმა პოპოვმა თავი. ᲧᲔᲚᲔᲐ ის, რაცა ესთქვი, საქმეებიდამ სჩანს და ერთი სიტყვა მეტ-ნაკლები არ არის.

Მ. Დ. Ღ.

1874, ნოემბერს 9.

რუსეთი

ᲝᲓᲔᲡᲘᲓᲐᲜ, 20 ოქტომბერი

როცა კაცი სხვა ქვეანაშია და მოცილებულია თავის ხალხზე, როცა იმას არაკეთარი კავშირი არა აქვს თავის საზოგადოებასთან, არ მონაწილეობს მისს ცხოვრებაში, მაშინ ის წარმოადგენს იმ სურათს, როგორსაც დაობლებული მცირე წლოვანი ყმაწვილი, რომელსაც არავინ ჰყავს მიმხედველი და მის მდგომარეობის თანამგრძნობელი.

ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲐᲓᲒᲘᲜᲔᲗ, ალბა, რა არის კაცისთვის უკეთესი იმ ადგილისა, სადაც დაობადა, გაუტარებია ყმაწვილობა, მიუღია პირველი შთაბეჭდილებანი, ირგელივ უპოვია განწყობილება და თანაგრძნობა როგორც ბედნიერებაში, ისე უბედურებაში.

როგორიც უნდა იყოს სამშობლო დამისი მცხოვრები, თუნდ უკანასკნელი ადგილი ეჭიროს თავისი გაუნათლებლობით მთელ კაცობრიობის წრეში, თუნდ მეტად დამდაბლებული იყოს მისი გონიერი ცხოვრება, მაინც მაზულის შვილმა ზურგი არ უნდა მიუშვიროს.

ᲑᲔᲕᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ გამიგონია: „როცა ჩვენში ხარ, მაშინ არ შეგიძლია შეამჩნიო ის ნაკლულოვანება ჩვენს ცხოვრებაში, რომელიც ასე საძაგელია, როცა შესცქერიხარ. ხსვა უფრო განათლებული ქვეყნებიდამო.“ რა-საკვირველია, ყოველ საზოგადოებას აქვს თავისი ნაკლულოვანება, მით უმეტეს ჩვენსას; მაგრამ ამ მოელინებამ არათუ არ უნდა შეგაძაგოს შენი ხალხი და ჩაგაგდოს სასოწარკვეთილებაში, არამედ უმეტესად უნდა მიგიზიდოს და გამოიწვიოს ყოველი შენი ღონის-ძიება საზოგადო სასარგებლოთ; ყოველთვის უნდა მოელოდე შენი ქვეყნის კეთილდღეობას,—საზოგადო ინტერესები და მოთხოვნილებანი, ჭირი და ლხინი უნდა შეადგენდეს გარეშე ქვეყანაში მყოფისათვის კავშირს თავის სამშობლოსთან; ყოველმა მოელინებამ შენი საზოგადოების ცხოვრებაში უნდა ჰპოეოს დიდი თანაგრძნობა, მონაწილეობა.

ᲐᲛᲘᲡᲐ გამო, როცა შენს მახლობლად სულ სხვა ხალხია, სხვა ინტერესებით და მოთხოვნილებებით შეპყრული, რომელნიც, სულ უცხოა, მაშინ გმართებს, არ გასწყვეტო კავშირი შენ მკვიდრს ცხოვრებასთან

ეროვნული ბიბლიოთეკა

და ადეენო თვალ-ყური ყოველ მის მოელინებას;-ეს არის უმეტეს ხარისხამდის მიღწეენილი სიამოენება. საშუალება არის: ამ საშუალებას წარმოადგენს გაზეთი. როცა ამას ჰკითხულობ, გონებით გადადიხარ იმ ქეეყანაში, რომელშაც მისცა მასალა გაზეთ'; რამოდენიმე მინუტს ჰფიქრობ, სჯი, სცხოვრებ ისე, როგორც ჰფიქრობენ, სჯიან და ცხოვრებენ შენს ქეეყანაში. მაშასადამე, ეიმეორებ, გაზეთია კავშირი, რომელიც გონებით მაინც არ აშორებს კაცს დატოვებულ სამშობლოს და ხშირათ აცნობებს შისს ჭირსა და ლხინს. აი, სჯათა შორის, რა მნიშენელობა აქეს „დროებას“ ჩ ე ე ნ თ ე ი ს. მე მეგონა, თუ ყველანი ამ თვალით უცქერიან, მეგონა, მაგრამ, შესაწუხებელად ჩემის, როგორც დავაკვირდი, ბევრნია ჩენ-თაგანნი, რომელნიც ამ გვარათ არ უცქერენ ამ ჩენი ცხოვრების ორგანს. ხშირად მესმის სხვა და სხვა პირებისაგან რომ, „დროების“ კითხვა არ ღირსო; აი, თუ გნებავთ, აიღეთ სხვა და სხვა უწყებები და ისინი უფრო სიამოენებას გაჩენებესთო... „მე ამისი წინაალმდეგი არა ვარ, მათი კითხვა ძრიელ საინტერესოა—კარგის უკეთესი მის დღეში არ მოიშლება; მაგრამ არ იქნება ურიგო, ჩემო ბატონებო, რომ რამოდენიმე მინუტს განუზიარებდენ იმ გაზეთს, რომელიც სანამ სხვა არ არის, წარმოადგენს ჩენი ცხოვრების სარკეს და ამასთანავე აქეს თავისი უდავარი ღირსებანი.—იმისათვის კი არ მიდიან გარეშე ქეეყნებში ყველაფერი თ ავ ისი დაიეიწყონ, ან და ეჯიბრონ საზოგადოების ზნეობას, არამედ ეცადონ, შეძლებისა გვარად, გაუმჯობესონ და წაბაძონ განათლებულ ხალხებს.

მხოლოდ იმას შეუძლია საზოგადო სარგებლობა მოიტანოს, ეინც კარგათ იცის თავისი მამულის ცხოვრება, ყოველი მისი წვრილ-მანი ჩეეულებებით, და ეინც კარგათ აკვირდება ყოველ მის საზოგადო მოელინებას.

ვლადიმერ მ.

ოდესა, 20 ოქტომბერი.

ლიუბლინის ღუბერნატორს იმ ოთხი წლის წინათ თავის გუბერნიის სასოფლო სამმართველოები დაუფლია და სხვათა შორის გლეხებისთვის რჩეეა მიუცია, რომ იმ ჯარიმის ფულებით, რომელსაც თქეენი სამმართველოები აგროებენ, სასოფლო ბანკები გახსენითო. სოფლებს ყურადღებაში მიეღიათ ეს რჩეეა და მართლაც მას შემდეგ ამ გუბერნიაში რამდენიმე გამსესხებელ-შემნახველი ბანკები და ამხანაგობა გაუხსნიათ. ოითქმის ყველგან ამ ბანკებში ეხლა ძალიან კარგათ მიდის თურმე საქმე. ბლეხებს ნასესხები ფული თავის დროზე შეაქეთო და მას აქეთ იშვიათად თუ გლეხის მამული ვისიმე ვალში გაყიდულიყოს.

* * *

მოსკოვის გუბერნიის ერობაში ერთს წეერს ულაპარაკია, რომ, რადგან ჩენს გუბერნიაში ზოგიერთი უეზდის მცხოვრებნი უფრო ეაჭრობას ეტანებიან და პური ნაკლებათ მოჰყავთო, ამის გამო მთავრობასთან ეიშუამდგომლოთ, რომ სასოფლო პურის მაღაზიებში, პურის შეტანის მაგიერათ, ფულის შეტანა შეეძლოთო; მაშინ, პურის სიძვირის დროს, მიღაზიის მონაწილეს ხეედრი ფული მიეცემოო. ეს აზრი მოსკოვის ერობას მხედველობაში მიუღია და მთავრობასთან შუამდგომლობას აპირებს.

* * *

პსკოვიდამ რუსულ გაზეთს „ხმაში“ იწერებიან, რომ იქაურს საქალაქო გიმნაზიაში ლათინური ენის სწავლება დაუწყიათ. ჯერ-ჯერობით ამ ენას მეოთხე, მეხუთე და მეშეიდე კლასში ასწავლიან: მეექვსე კლასში კი არცერთი მსურველი არ გამოჩენილა. ზემოხსენებულ ორ კლასში კი სულ თხუთმეტი ქალი სწავლობს და ისიც დედ-მამის ძალის დატანებით, სამს ამთაგანს კი პირველი გაკვეთილის შემდეგეე უარი უთქვამს...

* * *

ქ. ხარკოვში ერთს რუსის მომღერალ ქალს, ლაფერესკაიას, კონცერტი გაუმართავს და იქიდამ შემოსული ფული—1,300 მანეთამდი—იქაური ღარიბი სტუდენტების სასარგებლოთ შეუწირავს.

* * *

ამ უკანასკნელ წელიწადში ერთობ გახშირდა მცირე-ფლოვანებისაგან თავის მოკვლა; წელიწადი არ გავა, რომ ორმა სამმა 14-15-16 წლისამ მაინც თავი არ მოიკლას. ამ სამწუხარო და დასაფიქრებელი მოვლენის ასახსნელად სხვა და სხვა მიზეზები მოჰყავთ. ამ მოკლე ხანში ერთს თოთხმეტი წლის ქალს დაეტოვებია შინ ბარათი, რომ „მე ნუღარ დამეძებთ, თავს ვიღრჩობო“ და სადღაც დაკარგულა. წიგნი უნახავთ ამ ქალისა, რომელიც ვიღაც ქოლიასაგან ყოფილა მიწერილი.

* * *

პეტერბურღის გაზეთებში აცხადებენ, რომ ერთს იქაურ პედაგოგს მომავალი წლიდამ ისეთი პანსიონის გახსნა განუზრახავს, სადაც მხოლოთ, უნიფობისათვის ან ცელქობისათვის, გიმნაზიიდამ გამოგდებულ ყმაწვილებს მიიღებსო. ერთი გაზეთი ამ მომავალი პანსიონის თაობაზე ამბობს (და ეინ იცის, იქნება, მართალსაც ამბობს), რომ ჩენ დარწმუნებული ვართ, ეს გამოგდებული ყმაწვილები ამ პანსიონში თავის ძველ ამხანაგებზე უკეთაც ისწავლიან და უფრო კეთილ-ზნიანებიც შეიქნებიანო...

* * *

ნოემბრის პირველს პეტერბურღში, მოსკოვში და სხვა რუსეთის ქალაქებში ყოფილა ახალი წესით წილის ყრა და საღდათად გამოწეეფა. პეტერბურღში ამ ახალი წესით პირველ წილის ყრას დიდი მთავარი ნ ი კ ო ლ ო ზ ნ ი კ ო ლ ო ზ ის ძე დასწრებია ქალაქის გამგეობაში.

უცხო ქვეყნები

საფრანგეთი

ერთს ახალს პროექტზე იწერებიან გაზეთებში, რომელსაც ზოგიერთი ბროჰლის მომხრე დეპუტატები ნაციონალურ კრებაში შეტანას უპირებენ. ამათ სურთ თურმე, რომ ეხლანდელი ნაციონალური კრების უფლება და მოქმედება 1880 წლამდი არ მოისპოს; როდესაც თითონ მაკ მაჰონის შვიდ-წლის უფლება მოისპობა, ჩენც მაშინ გაგვთავდეს დეპუტატობის უფლებაო; მანამდის კი უნდათ ისე გაატარონ დრო, რომ არც რესპუბლიკა გამოაცხადონ საფრანგეთში და არც მონარხია,—რესპუბლიკა—ამიტომ რომ არ უყვართ და მონარხია—იმიტომ რომ ვერ მოახერხებენ.

ამ განზრახვას და პროექტს ეხლაეე ბევრი მტერი და მოწინააღმდეგე გამოუჩნდა: რესპუბლიკელებს გარდა, თვით ნამდვილი ლეგიტიმისტებიც ამის მოწინააღმდეგენი არიან. მხოლოთ ბონაპარტიელებს მოსწონთ

წლის განმავალობაში ერთის მხრით იმათი სამეფე, იმპერატორის პრინციც გაიზრდება, დაეჭკაცდება, და მეორეს მხრით, ისინი საფრანგეთის ხალხის თვალის ახეეეას მოასწრობენ.

— ნოემბრის 8-ს ორს საფრანგეთის დეპარტამენტში იყო კენჭის ყრა დეპუტატების ამორჩევაზე. ერთს დეპარტამენტში, ლორშში რესპუბლიკელი მადიე-მონჟო აირჩიეს და მეორეში კი, შაზისაში, ბონაპარტისტი—მუში.

ამბობენ, ამ უკანასკნელ დეპარტამენტშიაც რესპუბლიკელს აირჩეეენენ, მაგრამ რესპუბლიკურ პარტიას აქ ორი კანდიდატ ჰყოლდა (ლეეეასსორი და რუსელი) და ერთმანეთის ქიშპობით ორთაეეგ წაგოო.

იტალია

ოქტომბრის დამლეეს იტალიაში პარლამენტის დეპუტატების (ხალხის წარმომადგენლების) კენჭის ყრა იყო. ჯერ სრულად არ ეიცით, მაგრამ როგორც უკანასკნელი გაზეთებიდამ სჩანს, გამარჯეება მმართველობის მომხრე პარტიას დარჩებ. ამ გამორჩეევებში შესანიშნავი ის არის, რომ რამდენიმე ალაგას ხალხს რესპუბლიკელი კანდიდატები აურჩეევია. სხვათა შორის, ზარიბალდი სამ ალაგას აურჩეეიათ დეპუტატად, ორ უბანში რომს და ერთიც ნეაპოლში.

საქართველოს ცხოვრებიდგან

ნ ა თ ე ლ ი სიბნელეში საქართველოს უმეფობის დროს.

სტატია III

1247 წელს მეფე რუსუდანი მოკედა. ამის შემდეგ საქართველოს რამდენიმე წლის განმავლობაში უმეფოთ იყო. რუსუდანის შეილი ნარინ-ზაითი და ლაშას შვილი ზაითი სოსლანი ორიეენი მონგოლებს ყარაყორუმში (ჩინეთში) ჰყვანდათ. აქ ისინი რამდენიმე წელიწადს დარჩნენ.

ამ უმეფობის დროს საქართველოს მთავრები ყველანი თავ-თავისთვის განაგებდნენ თავის სამთავროსა და ზრუნავდნენ. ამ გვარს მდგომარეობაში მონგოლებმა საქართველოს ჯარები გაყვეს რამდენმე ნაწილად და დაუყენეს მთავრები. ამათში პირველი იყო მაგარსლანი, ღრმად მოუბარი და მხნედ მეომარი ბაკურიხელი კაცი. ამ კაცს თურმე თავის მეტი ერთი თითზე მოხვეეა არაფერი არ გაჩნდა; მაგრამ ისრეთი ჭკუიანი და ეაქკაცი იყო, რომ მონგოლებმა მთელი ეხლანდელი ქახეთისა, საინგილოსი და ნუხის მაზრის ჯარები შემახიის მთამდე იმას დაუმორჩილეს. შანშეს მისცეს მთელი ეხლანდელი ანისისა და აბერის ჯარები, ბარამ ბაგვლს მთელი ეხლანდელი ერევნის ღუბერნიის ჯარები, ბრიგოლ სურამელს მიათვალეს ქართლის ჯარები და ბამრეკელს—თორელს, რომელიც მაგარსლანისაეთ მხნე და ეაქკაცი ჭაბუკი იყო, დაუმორჩილეს ჯავახეთი და სამცხე-საათაბაგო ქარნუ ქალაქამდე; ოოტანე ადიანსა და რაჭის ერისთავს, ქახაბერს, კი მისცეს მთელი იმერეთის ჯარები აფხაზეთის ზედ მეთელით.

საქართველოს ჯარების ამნაირად გაწყობის შემდეგ, მონგოლებმა წაიყვანეს ჯარები ალმუთში (სირიაში). იქ შეიდს წელიწადს იომეს ქართველებმა და ზამთარ-ზაფხულს იქ იყვნენ; მაგრამ ისრე რომ ქართველების ჯარების ნახევარი ერთს წელს ემსახურებოდა

თავის ხეედრს ნოინს, ნახევარი მეორეს, ბერ-ქარმაღანს, ჩაღატარს, იოსერს და ბიჩუა ნოინებს ქართველები მუდამ თავიანთთან ჰყვანდათ და ძლიერაც უყვარდათ, ამისათვის რომ იმათ ძლიერი ომი იცოდნენ და იყვნენ კაცნი პატიოსანნი და პირუთნეველნი. მაგრამ ამ დროს ქართველებს ერთი უბედურება შეემთხვათ.

მულიდნი, რომელთაც ნოინები ეომებოდნენ სირიაში, თურმე ძლიერ აეაზანი და ყოჩაღურად კაცის მკელელნი იყვნენ. ერთს დღეს ალმუთელებმა გადასწყვიტეს ამ ოთხ ნოინისაგან ერთის მოკვლა. ამის შემდეგ მოეპარა ერთი ალმუთელი ჩაღატარ ნოინის მცველებს, შეეიდა მალეით იმის კარავში და მძინარეს განაწონა გულში მახვილი და მოკლა. ფილა რომ გათენდა, კარის მცველებმა ჩაღატარი მკედარი ნახეს. ამაზე შეიქნა ერთი ამბავი: იწყეს ტირილი, ტყეპა და ეაება, არავინ არ იცოდა, ეინ მოკლა ნოინი. მონგოლების ჯარები უცილობით ამბობდნენ, რომ ის ქართველებმა მოკლესო; მაგრამ ბერ-ქარმაღან-ნოინი ამტკიცებდა, რომ ქართველები ისრეთი ხალხნი არიანო, რომ კაცის მოკვლას მალეით არ იკადრებენო და არც რჯული აძლეეთ კაცის კელის ნებასო. მაგრამ ჯარმა არ დაიჯერა და წამოეიდა ქართველებთან საომრად. ქართველებიც გაემზადნენ მონგოლებთან მამაცურად შესაბმელად; მაგრამ დახეთ, რამოდენად თავი განწირული აქვთ მე-XIII საუკუნის თაეადი-შეილებს და წარჩინებულებს თავის ჯარისათვის, რომელიც შესდგება იმ გლეხების მამა-პაპისაგან, რომლებსაც ეხლანდელი ჩენი ლუარსაბები სხეაფრიც უყურებენ.

ბრიგოლ სურამელი და სხვა წარჩინებული თაეადი-შვილები ამშეიდებენ მეომარს გლეხკაცებს და ურჩეენ, რომ იმათ მონგოლებთან ომი არ ასტეხონ, ამისათვის რომ ისინი ბეერნი არიან, ჩენ კი ცოტაო, ჩხუბი რომ ავსტეხოთ, ეგენი ყველას დაგეხოცეენო, მაგრამ რომ გაეჩერდეთ, მაშინ მონგოლები ჩენ ბატონებს დაგეხოცენ და თქეენ გთეხები და სხვები კი გადარჩებითო. ამდენი სულის ამოწყეეტას ისეე ის არა სჯობსო, რომ ჩენ დაეიხოცნეთ და თქეენ კი ცოცხალნი იყვნეთ!... აბა, ეინ იქნება ისრეთი კაცი, რომ სეინდისის შეუწუხებლად სთქვას რომ ესენი გვანებიან იმ პირებს, რომელნიც ამბობენ: „თუ მე არ ეიქნები, ქეა-ქეაზედ ნუ დარჩებაო.?!“

ეს კეთილშობილური სიტყეები, მოყვასის სიყვარულით საესეა და როცა მას კითხულობ, თავზე თმა ყალხზე დგება და ტანში ჟრუანტელი გიელის. მიკვირს, ამ დროს ქართველებს რამ გაუჩინათ გულში ამოდენა სიყვარული და პატიოსნური თავგანწირულება.! ნუ თუ ისინი ჩენნსავით კაცები არ იყვნენ? რასაკვირველია, კაცნი იყვნენ, მაგრამ ისრე მშვენიერად ესმოდათ საზოგადო სარგებლობა, რომ იმათ თავის სიკვდილი ერჩიეთ, ვიდრე თავის მამულის ენება და მისი შვილების სიკვდილი. ამისათვის ისინი თავიანთ სისხლით ცდილობენ გამოისხნან მრავალნი ქართველები სიკვდილისაგან, რომ როცა ისინი როდესმე დაბრუნდებიან, საესარგებლო მაინც იქნებიან სამშობლოსათვის; ამის მიზეზით წარჩინებულნი, რიცხვით ცოტანისთვის სიკვდილით უმრავლეს ქართველების გადარჩენას რჩეულობენ.

მაგრამ სიმართლემ და ამ გვარმა ძმის სიყვარულმან ისინიც გადაარჩინა სიკვდილს; ეს აზრი, რადგან იმედი აქეთ, რომ ამ ექვსი

ამ დროს ჩალატარ-ნოინის მკელელი შეაწუხა სინიდისმა, რომ ამის გულისათვის მამაკი ქართველები უნდა დაიხოცენო, გამოკარდა ჩალიანი ჭაობიდგან და დაიძახა: „მან ქუშ. ტენ ჩალატარ!“ ეს იგი „მე მოვკალ ჩალატარეო.“ (იხილე გვერ. 362 „ᲫᲐᲠ. ᲘᲑᲝᲠ.“)

Ინგილო ᲯᲐᲜᲐᲨᲘᲚᲘ

ᲜᲐᲠᲔᲕᲘ

ნეაპოლის ქალაქს წელიწადში 3,000 ფრანკი (თითქმის ათასი მანეთი) დაუნიშნავს პენსიათ ᲑᲐᲠᲘᲑᲐᲚᲓᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, და თავის გადაწყვეტილებაში გამოუცხადებია, რომ ეს ᲯᲘᲚᲓᲝᲛ ᲑᲐᲠᲘᲑᲐᲚᲓᲘᲡ სამშობლოს სამსახურისათვის ეძლეოდა. ᲐᲛᲑᲝᲛᲜᲔ, რომ ᲠᲝᲛᲘᲪ, მეტს თუ არა, ამდენი პენსიის დანიშნას უპირებს.

* * *

ᲛᲔᲠ-ᲞᲝᲚᲘᲪᲘᲛᲔᲘᲡᲢᲔᲠᲘᲡ თაოსნობით, პეტერბურგში ლარიბებისათვის ისეთი სადილები გაუმართავთ, სადაც ვისაც შეძლება არა აქვს, შეუძლია სამ კაპეიკად ჭამოს ერთი კერძი რამე და ორი კერძი შაურად.

* * *

ᲔᲠᲝᲡ რუსის მეზუცებულ ბლეხს, რომელსაც ახალგაზდა ცოლი ჰყავდა, მეორე სოფლის მოხუცებულიე ბლეხი ჩაესახლა ოჯახში. ᲐᲛ სტუმრის დადგომამდი ბლეხი კარგად, მშვიდობიანად ცხოვრობდა თავის ცოლთან; მაგრამ შემდეგ კი ეშვი დაებადა გულში, ხშირად უჯავრდებოდა და კიდეც სცემდა საწყალ დეჯაკს. ᲑᲝᲚᲝᲡᲚᲘ სტუმარი გაადგა. მაგრამ არც შემდგომ მოისვენა; ეშვნეულობისაგან გაშმაგებულმა მოხუცმა ერთხელ, როცა ცოლს ლოგინში ეძინა, აიღო ცული და ორჯერ-სამჯერ დაჭრა თურმე თავ-პირში და იქვე მოჰკლა. შემდეგ დაჯდა, ერთხანს იტირა, მერე კიდევ დაკრა ერთხელ მაჰაკედგ ქალს ცული და ბოლოს მოაბა ჭერზე თოკი, გამოიბა ყელში და თვითონაც თავი ჩამოიკრიჩო.

* * *

ᲘᲐ დღესასწაულზე და მსოფლიო გამოფენაზე, რომელიც მერმის ზაფხულ იქნება ᲩᲠᲓᲘᲚᲝᲗᲐ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ქალაქში ᲤᲘᲚᲐᲓᲔᲚᲤᲘᲐᲨᲘ, ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ განთავისუფლების ასი წლის სახსენებელად, ქვეყნის საუკეთესო მუშადრაკეები უნდა შეებნენ ერთმანეთს. ᲡᲮᲕᲐᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ იქნებიან: ᲘᲜᲒᲚᲘᲡᲘᲡ ᲭᲐᲓᲠᲐᲙᲘᲡ მოთამაშე-ᲨᲢᲘᲜᲪᲘᲪ, ᲒᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲔᲚᲘ—ᲐᲜᲓᲔᲠᲡᲝᲜᲘ და ᲡᲐᲤᲠᲐᲜᲒᲔᲗᲘᲡ გამოჩენილი მოკადრაკე—ᲠᲝᲖᲔᲜᲤᲔᲚᲘ. ᲐᲛᲐᲗ სამი თვის განმავლობაში ყოველ კვირაში ხუთი დღე უნდა ეთამაშონ ერთმანეთს.

* * *

ᲬᲐᲡᲣᲚᲘ ოქტომბრის 29 ს ᲡᲢᲐᲛᲑᲝᲚᲘᲡ ᲙᲝᲤᲘᲐ-ᲚᲐ პირველი წარმოდგენა თეთრულს ენაზედ გადაკეთებულის ოპერისა.

* * *

ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲐᲨᲘ მოუნახავთ ეხლა ის საათი, რომელიც გამოჩენილს ᲐᲛᲔᲠᲙᲘᲡ ᲨᲢᲐᲢᲔᲑᲘᲡ განმთავისუფლებელს ᲨᲘᲜᲒᲢᲝᲜᲡ უჩუქებია ᲚᲐᲤᲐᲘᲔᲢᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, რომელიც იმას ამ სამშობლოს განთავისუფლებაში დიხმარა ᲡᲐᲤᲠᲐᲜᲒᲔᲗᲘᲡ ᲯᲐᲠᲘᲗᲐ. ᲙᲝᲜᲒᲠᲔᲡᲘᲡ განუზრახავს ამ საათის ყიდვა და უნდა ხელ-აზლავ უძღვნას ᲚᲐᲤᲐᲘᲔᲢᲘᲡ მემკვიდრეებს.

* * *

ᲐᲛᲐᲡ წინათ ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ვიღაც ქალი გამოჩენილა, რომელიც ქართველ ᲥᲜᲘᲜᲝᲒᲐᲡ ჩემობდა და ყველას ეუბნებოდა, რომ თოთხმეტ მილიონ ნახევარს ვეძიებ მთავრობისაგანაო და ამ საქმისთვის ჩამოველიო. რომელიც საუკეთესო სასტუმროა, იქ ჩამოხტა თურმე, ბევრი და დიდი ფალები აიღო და ბოლოს ერთ დღეს სადღაც ვაკრა კაცმა ვერ შეიტყო.

* * *

ᲑᲔᲚᲡᲘᲜᲒᲤᲝᲠᲡᲘᲡ ერთი ახირებული ამბავი მოხდა იქაურ მომრიგებელ მოსამართლეთან. ᲔᲠᲗᲘ მემამულე უჩივოდა ვაჭარს, რომ გამოუპატიურა და მეცემოო. ᲡᲐᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲝᲨᲘ ვაჭარი გატყდა და მოწმეებმაც აჩვენეს, რომ სწორედ ამა და ამა დროს და ამა და ამ ალაგას ვაჭარმა ამ კაცს ცემით შეურაცხყოფა მიაყენაო. რაც მოსამართლე დარწმუნდა ამ საქმის სინამდვილეში, მეორე ოთახში გაიდო და ცოტა ხანს შემდეგ განჩინება გამოიტანა და გამოაცხადა, რომ ვაჭარს მემამულის შეურაცხყოფისათვის ექვსი შაური ჯარიმა უნდა გადახდესო.

— ᲔᲥᲕᲡᲘ ᲨᲐᲣᲠᲘᲗ?! გაკვირვებით ჰკითხა მემამულემ.

— ᲡᲬᲝᲠᲘᲗ ᲔᲥᲕᲡᲘ ᲨᲐᲣᲠᲘ, უპასუხა მოსამართლემ.

ᲔᲡ გაიგონა თუ არა მემამულემ, აქეე მოუბრუნდა ვაჭარს, ორი ლაზათიანი სილა გაარტყა და თან ამოიღო მანეთიანი ჯიბიდგან და უთხრა:

— ᲗᲣ ᲩᲐᲛ ᲒᲐᲚᲐᲮᲐ ᲔᲥᲕᲡᲘ ᲨᲐᲣᲠᲘᲗ ᲓᲠᲘᲡ, ᲨᲔᲜ ᲮᲛᲐ ᲛᲐᲜᲔᲗᲘᲡ ᲛᲔᲢᲘ ᲐᲠ ᲔᲚᲘᲠᲔᲑᲐᲛ!

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

ᲝᲥᲘᲡᲘᲡ ᲒᲐᲛᲡᲚᲔᲮᲔᲑᲔᲚ-ᲨᲔᲛᲜᲐᲮᲕᲔᲚᲘ ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲛᲑᲐ.

ᲨᲕᲘᲓᲘ ᲗᲕᲘᲡ ᲐᲜᲑᲐᲠᲘᲨᲘ

21 მარტიდამ 21-ს ოქტომბრამდე 1874. წ. ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲛᲑᲐᲨᲘ ირიცხება წევრად ორას სამოცი კაცი.

Ა.) ᲨᲔᲛᲝᲡᲣᲚᲘ

1.)	წევრთაგან შემოტანილი საწ�ფული	1507 მ. 80 კ.
2.)	სესხი, რომელიც ამხანაგობამ აიღო დამუშუნებელთაგან .	1500 მ.
3.)	ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲛᲑᲐᲛ ისესხა ᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისაგან და კერძო პირთაგან.	2110 მ.
4.)	სასარგებლოდ შეტანილია კერძო პირისაგან	40 მ.
5.)	სარგებელი აღებული გასესხებულის ფულისაგან . . .	295 მ. 50 კ.
6.)	დაბრუნდა სესხი ახალ ვადა მიუცემელი	605 მ.
	სულ შემოსულა	6,508 მ. 30 კ.

Ბ.) ᲒᲐᲡᲐᲒᲐᲚᲘ

1.)	ᲒᲐᲡᲔᲡᲮᲔᲑᲣᲚᲐ	4,925 მ.
2.)	შეტანილია ᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ საურთიერთო ნდობის საზოგადოებაში...	150 მ.
3.)	სარგებელი მიცემული ნასესხებედ ᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ საურთიერთო ნდობის საზოგადოებაში	42 მ. 46 კ.
4.)	დახარჯული გამგეობაზედ. .	300 მ. 50 კ.
5.)	სარგებელი დაბრუნდა ვადაზედ წინათ გარდახდილის ნასესხისა . . .	2 მ.
	სულ გასულა	5,419 მ. 96 კ.

Ბ.) ᲙᲐᲡᲘᲡ.

1.)	შეტანილია ᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ სავაჭრო ბანკში	100 მ.
2.)	ᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ საურთიერთო ნდობის საზოგადოებამ გამოგვირიცხა წესდების თანახმად.	5 მ. 30 კ.
3.)	ნაღდი ფული არის კასაში ..	533 მ. 4 კ.
	სულ	638 მ. 34 კ.
	გასავალი არის	5,419 მ. 96 კ.
	ერთიანი ჯამი	6,058 მ. 30 კ.

ᲒᲐᲛᲒᲔᲜᲜᲔ: { მ. ᲫᲐᲓᲐᲒᲝᲕᲘ. Ბ. ᲠᲝᲡᲔᲤᲝᲕᲘ.

ᲒᲕᲐᲥᲕᲡ ᲞᲐᲢᲘᲘᲡ ᲪᲜᲝᲑᲘᲡᲐ ᲗᲘᲤᲚᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲘᲡᲐ, რომ ჩვენ მიერ გახსნილ-ᲛᲐᲚᲐᲖᲘᲐ ᲤᲝᲠᲛᲘᲡ ქვეშ:

ᲛᲐᲚᲐᲖᲘᲐ

ᲠᲣᲡᲔᲗᲘᲡ—ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲕᲐᲭᲠᲝᲑᲘᲡᲐ, Ს. ᲒᲔᲗᲐᲜᲔᲚᲘᲡᲐ, Ა. ᲕᲐᲠᲗᲐᲜᲝᲕᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲙᲝ

ᲐᲛ. მალაზიაში ახლო ხანს მიღებულ იქმნენ წარმოებანი ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ფაბრიკებისა, რომელთა თანა ჩვენ ეიმყოფებით უპირველეს ეკუთვნილ კავშირში. ᲘᲡᲔ ეითარი წარმოებანი არიან: მაშინა სარეცხის გასარეცხი და გასაწურავი, მაშინა ხორბლის, ქერის და სხვა დასათესი, ყავის ᲭᲘᲠᲐᲤᲐᲗᲐ დასაფქვავი წისქვილები, სხვა და სხვა ნაირი ხერხები, ჩაქუჩები, კლიტეები, ფოლადის ნიჩბები და ორთითები, მაშინები ეაშლის გასაფცქვნელი, ალუბლის და ბალის კურკის გამოსაღები და სხვა და სხვა.

ᲧᲕᲔᲚᲐ საგნებზე, რომელნიც არიან მალაზიაში, ეითარც ნიმუშნი, ფასები აღნიშნულნი არიან შესაძლებ იაფნი; გარნა ᲔᲡᲔ ეითარნი ნიმუშნი არ იქნებიან განსყიდულ, ხოლო უკეთუ ეინმე ისურვებს რომელსამე ამ საგანთა ყიდვას, ანუ გამოწერას წერილად ეაჭრობისათვის, უმორჩილესად ეჰსთხოვთ ჩვენ შემოგვიკეთოს.

ᲗᲐᲙᲐᲜᲨᲘ, გინა მოთხოვნილებას მყოფი საგნებისას, ეკრეთვე მათ, რომელნიც აღნიშნულ არიან მალაზიის კატალოგში, გამოგზავნილ ფაბრიკანტების მიერ, ჩვენ აღსურულებთ კეთილსინდისიერ. რაიცა შეეხება საქონლის თვისებას და ხელოვნებას, ეინ არ უწყის სურვილი ამერიკელთა, მეცადინეთა, რათა რომ იყვენ ყოველ ხელოვნებაში უპირველესნი და ქებულნი.

ᲛᲐᲚᲐᲖᲘᲐ ჩვენი იმყოფება ქ. ᲗᲘᲤᲚᲘᲡᲨᲘ, სასახლის ქუჩაში, ᲐᲠᲬᲠᲣᲜᲘᲡ ქარვასლაში, № 159.

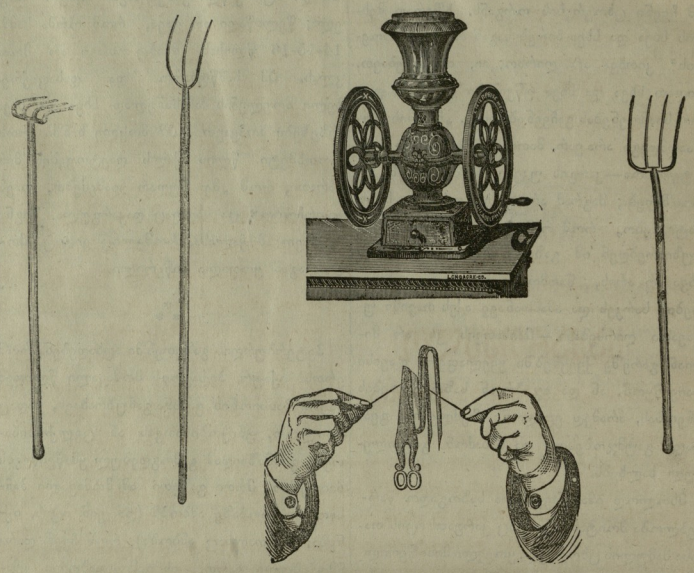

ᲝᲠᲗᲐ ᲫᲛᲐᲗ ᲐᲚᲢᲣᲜᲯᲘᲐ გახსნეს ᲗᲘᲤᲚᲘᲡᲨᲘ მალაზია თეთრი ᲤᲥᲕᲘᲚᲘᲡᲐ, რომელიც ᲨᲘᲠᲘᲜᲓᲘᲗ მოაქვთ თავიანთი საკუთარი მალაზიებიდამ.

ᲝᲠᲛᲝᲪᲘ წელიწადია, რაც ეს ფირმა არსობს და თოთხმეტი წლის განმავლობაში მუდამ ამ ფქვილით იკვებება მისი იმპერატორებითი უდიდესობის ხელმწიფე იმპერატორის სასახლე ლივადიაში.

ᲔᲡ ფქვილი, რომელსაც ღირსეული სახელი აქვს დამსახურებული როგორც ᲨᲘᲠᲘᲜᲨᲘ და ᲝᲓᲔᲡᲡᲐᲨᲘ, აგრეთვე სამზღვარ გარეთაც—ᲡᲢᲐᲛᲑᲝᲚᲡ და ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲨᲘ, სარატოვის ფქვილზე ბეერათ უფრო იაფია და შეანიშნაეია თავის ᲜᲘᲗᲘᲗᲘᲠᲘᲗᲘ და სხვა ღირსებებით.

ᲒᲐᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ ჩემს მალაზიაში: ᲕᲔᲚᲘᲐᲛᲘᲜᲝᲕᲘᲡ ქუჩაზე, ᲮᲝᲡᲠᲝᲕᲔᲘᲡ ახლად გაშენებულ სახლებში, როგორც ერთად ᲑᲚᲝᲛᲗᲐ, აგრეთვე ᲪᲐᲚᲙᲔ ᲤᲝᲛᲘᲠᲝᲑᲘᲗᲐ—თითო ᲤᲝᲛᲘᲠᲐ ხუთ ფუთიანი.

 Კ. Ო. ᲐᲚᲢᲣᲜᲯᲘ.

მომავალს თვეში გამოეა გასასყიდად
ახლად დაბეჭდილი
ᲕᲔᲤᲮᲕᲘᲡ ᲤᲧᲐᲝᲡᲐᲜᲘ
ᲕᲐᲮᲢᲐᲜ�გ ᲛᲔᲤᲘᲡᲐᲒᲐᲜ
დაბეჭდილს ვეფხვის ტყაოსანთან,
შესწორებული.
ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲣᲚᲘ
ᲐᲠᲡᲔᲜ ᲙᲐᲚᲐᲜᲓᲐᲫᲘᲡᲐ
ᲓᲐ ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲛᲑᲘᲡᲐᲒᲐᲜ:

რᲙ.ᲒᲠᲐ.	დილა.		საღამ.		II კ.		III კ.	
ᲗᲤᲚᲘᲡ .	8	18	8	17				
ᲛᲪᲮᲔᲗᲐ. .	9	18	10	—	68	-	38	
ᲑᲝᲠᲘ . .	11	39	1	43	2 40	1	23	
ᲡᲣᲠᲐᲛᲘ . .	1	52	4	30	3 92	2	18	
ᲒᲔᲓᲐᲗᲣᲤᲜᲘ	3	45			4 42	2	46	
ᲥᲕᲘᲠᲘᲡᲐ .	6	49			5 81	3	23	
ᲓᲣᲗᲐᲕᲘᲡᲐ. .	7	55			6 75	3	75	
ᲡᲐᲛᲭᲠᲘᲓᲝᲐ .	9	2			7 73	4	29	
ᲐᲮ.-ᲡᲜᲔᲚᲘ.	10				8 57	4	76	
ᲨᲝᲗᲝ. . .	11				9 75	5	42	
ᲨᲝᲗᲝ . .	7	38			1	18	-	66
ᲐᲮ.-ᲡᲜᲔᲚᲘ.	9	11			2	6	1	14
ᲡᲐᲛᲭᲠᲘᲓᲝᲐ.	10	12			3	4	1	69
ᲥᲕᲘᲗᲘᲡᲐ .	11	17			4	2	2	46
ᲥᲕᲘᲠᲘᲡᲐ.	12	38			3	98	2	21
ᲒᲔᲓᲐᲗᲣᲤᲜᲘ	3	27	ᲓᲘᲚᲐ		5	33	2	96
ᲡᲣᲠᲐᲛᲘ . .	4	57	7	35	5	84	3	24
ᲑᲝᲠᲘ . .	7	23	10	12	7	36	4	9
ᲛᲪᲮᲔᲗᲐ . .	9	52	1	49	9	8	5	4
ᲗᲤᲚᲘᲡ .	10	49	3	32	9	75	5	42

ᲪᲔᲪᲮᲚᲘᲡ ᲒᲔᲛᲔᲑᲘ

ᲐᲡ) ᲨᲝᲗᲘᲓᲐᲛ:

ᲠᲝᲓᲘᲡᲙᲘᲡᲐᲜ — ᲙᲕᲘᲠᲐᲛᲓᲐ. 6 საათ.

ᲡᲢᲐᲛᲑᲝᲚᲡ — ᲙᲕᲘᲠᲐᲛᲝᲑᲘᲗ ᲓᲘᲚᲐᲡ.

ᲑᲘ) ᲡᲝᲡᲮᲣᲤᲘᲓᲐᲛ:

ᲨᲝᲗᲝᲡ — ᲛᲠᲬᲐᲮᲝᲗᲡ, ᲚᲘᲛᲘᲗ.

ᲠᲝᲓᲘᲡᲙᲘᲡᲐᲜ — ᲡᲐᲛᲨᲐᲑᲐᲗᲡ, ᲓᲐᲛᲘᲗ.

ᲒᲘ) ᲒᲐᲭᲠᲔᲚᲘᲡᲐᲜ

ᲓᲣᲗᲐᲕᲘᲡᲐᲜ — ᲙᲕᲘᲠᲐᲛᲓᲐ ᲨᲣᲚᲐᲛᲘᲗ.

ᲡᲢᲐᲛᲑᲝᲚᲡ — ᲙᲕᲘᲠᲐᲛᲝᲑᲘᲗ

ᲓᲘ) ᲡᲢᲣᲛᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ

ᲠᲝᲓᲘᲡᲙᲘᲡᲐᲜ — ᲙᲕᲘᲠᲐᲛᲓᲐ ᲨᲣᲚᲐᲛᲘᲗ.

ᲤᲝᲡᲢᲐ

ᲐᲡ) ᲗᲘᲤᲚᲘᲡᲘᲓᲐᲛ:

ᲡᲐᲛᲖᲦᲕᲐᲠ ᲒᲐᲠᲔᲗ, ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ, ᲠᲣᲡᲔᲗᲡᲘᲡ — ᲧᲝᲕᲚᲘ ᲓᲦᲔ ᲙᲕᲘᲠᲐᲡ ᲒᲐᲠᲔᲗ. ᲖᲣᲒᲓ. ᲗᲝᲗᲝᲗᲘ., ᲠᲝᲢᲠᲣᲒᲐᲚᲘᲡ — ᲞᲐᲠᲘᲡᲐᲡ და ᲝᲠᲗᲨᲐ. ᲑᲐᲔᲚᲘᲡ — ᲝᲠᲗ. ᲡᲐᲛᲨᲐᲣ და ᲨᲐᲑ. ᲙᲐᲮᲔᲗᲘᲡ — ᲡᲐᲛᲨ. და ᲨᲐᲑ.

ᲑᲘ) ᲫᲣᲗᲐᲕᲘᲡᲘᲓᲐᲛ:

ᲧᲝᲕᲔᲚᲓᲦᲔ — ᲝᲠᲨᲐᲑ. ᲐᲛᲐᲡ ᲒᲐᲠᲔᲗ ᲗᲤᲚᲘᲡᲘᲡ და ᲠᲣᲡᲔᲗᲡᲘᲡ — ᲗᲝᲗᲝᲗᲨᲐ. ᲨᲝᲗᲘᲡ და ᲚᲝᲗᲝᲗᲨᲘ — ᲐᲣᲗᲨᲐ. და ᲨᲐᲑᲐᲗ. (ᲡᲐᲚᲐᲛᲘᲓᲦ.)

ᲒᲘ) ᲒᲝᲠᲘᲓᲐᲛ.

ᲧᲝᲕᲔᲚᲓᲦᲔ—ᲝᲠᲨᲐᲑ. ᲗᲝᲗᲝᲗᲨᲐ. და ᲨᲐᲠᲐᲡᲐᲣᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ (ᲡᲐᲚᲐᲛᲘᲓᲦ.) ᲓᲘ) ᲗᲝᲗᲝᲓᲐᲛ:

ᲧᲝᲕᲔᲚᲓᲦᲔ—ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲓᲦᲔ.

ᲑᲘᲠᲟᲐ

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ, 1 ᲝᲥᲢᲝᲛᲑ.

ᲔᲠᲗᲘ ᲛᲐᲜᲔᲗᲘᲡ ᲦᲘᲠᲘᲡ:

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲨᲘ 33½ ᲞᲔᲜᲜᲘ.	—	84
ᲞᲐᲠᲘᲖᲨᲘ 350 ᲤᲠᲐᲜᲙᲘᲡ.	—	89
ᲨᲙᲝᲢᲚᲐᲜᲓᲘᲡᲗᲕᲘᲡ (ᲡᲐᲠᲒᲔᲑᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ)	6	—
ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ ᲑᲘᲚᲔᲗᲘ 5%	97	75
ᲛᲝᲒᲖᲔᲑᲘᲡᲐᲜ (ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ)	180	
ᲛᲝᲒᲖᲔᲑᲘᲡᲐᲜ (ᲛᲔᲝᲠᲔ ᲜᲐᲮᲕᲘᲗ)	175	95
ᲑᲘᲠᲐᲜᲣᲚᲘ ᲤᲣᲠᲪᲚᲔᲑᲘ:		
ᲮᲔᲠᲮᲜᲘᲡᲘ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ (5½)	83	50
ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘᲡ (5%). . .	86	50

ᲐᲥᲪᲘᲔᲑᲘ:

ᲠᲝᲓᲘᲡ ᲡᲐᲕᲐᲭᲠᲝ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ.	230	—
ᲨᲝᲗᲝ-ᲗᲘᲤᲚᲘᲡ.ᲠᲘᲜ. ᲒᲖᲘᲡ	132	50
ᲨᲐᲒᲠᲔᲡᲘᲡ ᲪᲘᲪᲮ. ᲒᲘᲛᲒᲘᲡ	560	—
ᲙᲐᲕᲙᲐᲖᲘᲡ და ᲛᲠᲩᲣᲠᲘᲡ.	168	—
ᲞᲘᲠᲕ. ᲣᲮᲠᲣᲜᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ	665	—
ᲞᲔᲢᲔᲠᲑ. ᲣᲮᲠ. ᲛᲣᲨᲝᲗᲘᲡ ᲡᲐᲮ.	263	—
ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘᲡᲣᲮᲠ.ᲛᲣᲨᲝᲗᲘᲡ ᲡᲐᲮ.	257	65

ᲛᲐᲖᲐᲜᲓᲐ	ᲛᲐᲜ.	ᲙᲐᲞ
ᲗᲤᲚᲘᲡᲘ, 14 ᲜᲝᲔᲛ.		
ᲞᲣᲠᲘ ᲑᲐᲜᲯᲘᲡᲐ . .	1	10
ᲥᲔᲠᲘ.	—	65
ᲑᲐᲛᲑᲐ ᲥᲘᲠᲕᲔᲜᲘᲡᲐ . .	4	50
— ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡᲐ . .	6	80
ᲑᲐᲭᲘᲜᲢᲘᲚᲘ ᲑᲐᲛᲑᲐ .	8	—
ᲛᲐᲢᲚᲣᲚᲘ ᲗᲣᲗᲣᲠᲘ .	6	—
— ᲛᲐᲠᲐᲥᲐᲛᲘᲡᲐ . .	3	80
ᲐᲑᲠᲣᲛᲘᲡ ᲜᲣᲗᲣᲠᲘ .	3	—
ᲥᲜᲘᲜ	4	50
ᲥᲜᲘᲜᲘᲡ ᲬᲜᲗᲚᲘ . .	6	—
ᲡᲢᲣᲠᲜᲘᲡ ᲬᲜᲗᲚᲘ .	10	30
ᲮᲝᲠᲪᲘ ᲫᲝᲠᲮᲘᲡᲐ .	—	45
— ᲪᲮᲔᲠᲘᲡᲐ . .	—	55
ᲡᲞᲘᲠᲢᲘ	7	—
— ᲨᲐᲥᲐᲠᲘ ᲙᲐᲠᲒᲘ .	8	60
— ᲬᲘᲜᲔᲚᲘ . . .	7	
ᲧᲐᲯᲐ ᲒᲠᲬᲔᲚᲘ .	19	50
— ᲩᲮᲘᲗ ᲫᲣᲜᲯᲣᲗᲘᲡᲐ	6	—
ᲛᲪᲠᲛ	6	—

„ᲓᲠᲝᲔᲑᲘᲡ“ ᲤᲝᲡᲢᲐ

ᲗᲣᲛᲪᲐ ᲯᲔᲠ „ᲓᲠᲝᲔᲑᲘᲡ“ რედაქციას არ გამოუცხადებია, როგორ და რა პირებით გამოეა მომავალ წელს ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ, მაგრამ ᲨᲝᲒᲘᲔᲠᲗᲔᲑᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ეხლაც მოგვედის რედაქციაში ᲗᲮᲝᲗᲮᲝᲜᲔᲚᲔᲑᲐ და ამასთან ექვსი მანეთი მომავალი წლისათვის. ᲐᲛᲐᲡ წინათ ᲩᲕᲔᲜ ᲛᲮᲝᲚᲝᲓ გამოვაცხადეთ, რომ თხოვნა შეეტანეთ, მეთქი, მთავარ სამმართველოში, რომ მომავალი წლიდამ სამჯერ გამოცემის ნება-რთვა მოგვეცეს. ᲯᲔᲠ ეს ნება-რთვა კიდევ არ მიგვეღია და ამის გამო ვერც დაწერილებით პირობებს ვაცხადებთ.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 15 Ноября 1874 г. Типографія Меликова и К°. ᲒᲐᲛᲝᲛᲪᲔᲛᲚᲘᲜᲘ Ს. ᲛᲔᲚᲘᲥᲘᲨᲕᲘᲚᲘ ᲓᲐ Ს. ᲛᲔᲡᲮᲘ. რედაქტორი Ს. ᲛᲔᲡᲮᲘ.